

Votre Programme Matmidim – Chiour ALEPH

Parashat Bamidbar – Du 9 au 13 Mai 2021

Souguia n° 25

ת"ס

Matmidim

Programme d'étude Mondial

Sujet de la semaine :

Les pains Mezonot (2)

Cette semaine, nous continuerons la Souguia sur les pains Mezonot, en nous penchant davantage sur les implications Halaha : qu'est-ce qui est considéré Keviout Seouda, quelle Braha sur les Halot sucrées, les pains grillés, la Matsa, quelle Braha faire sur un gâteau consommé lors d'un repas.

Bon Limoud sur Matmidim !

Tephila avant le Limoud

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו, שלא יארע דבר תקלה על ידי, ולא אכשל בדבר הלכה, וישמחו בי חברי, שלא אמר על טמא טהור ולא על טהור טמא, ולא על מתר אסור ולא על אסור מתר, ולא יפשו חברי בדבר הלכה ואשמח בהם. כי יי יתן חכמה מפיו דעת ותבונה. גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך.

Tephila après le Limoud

מודה אני לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, ששמת חלקי מיושבי בית המדרש. ולא שמת חלקי מיושבי קרנות. שאני משכים והם משכימים. אני משכים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים. אני עמל והם עמלים. אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר. אני רץ והם רצים. אני רץ לחיי העולם הבא, והם רצים לבאר שחת. שנאמר ואתה אלהים תורדם לבאר שחת. אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם, ואני אבטח בך.

Programme du Dimanche

L'étude aujourd'hui est dédiée

Leilouy Nishmat Chlomo Ben Meir

1. Dinim de Keviout Séouda

a. Quel critère fixe la quantité à consommer

Revoir rapidement le début de la Guemarra de Rav Houna rapportée la semaine dernière. Comment expliquer la Mahloket avec Rav Nah'man ?

רא"ש מסכת ברכות פרק ו סימן ל

[דף מב ע"א] רב הונא אכל תליסר ריפתא והוא פת הבא בכיסנין מן תלת לקבא ולא בריך ברכת המוציא וג' ברכות אמר רב נחמן עדי כפנא הוא אלא אמר רב נחמן כל שאחרים קובעין סעודתן עליו צריך לברך המוציא וג' ברכות וכתב רבינו משה ז"ל דאם אחרים אינם קובעין אפילו כשהוא קובע אינו מברך דבתר רוב אזלינן ובטלה דעתו אצל כל אדם והראב"ד ז"ל כתב ואם היה קובע עליו אפי' משהו מברך עליו בתחלה המוציא ולבסוף שלש ברכות ונראין דברי רבינו משה ז"ל ואם מתחלה היה דעתו לאכול מעט וברך בורא מיני מזונות ואח"כ אכל כשיעור שאחרים קובעין עליו מברך ג' ברכות אף על פי שלא בריך המוציא תחלה [...]

בית הבחירה למאירי מסכת ברכות דף מב עמוד א

ואם אכלה שלא בסעודה אלא בפני עצמה ולא קבע סעודתו עליה מברך בה בורא מיני מזונות ומעין ג' ואם קבע סעודתו עליה מברך המוציא וג' ברכות ואם לא קבע אלא שאכל בכדי שאחרים קובעים עליו בכך אף בזו לדעתנו מברך המוציא וג' ברכות ואפי' לא הי' דעתו לקבוע וברך מיני מזונות ונמלך ואכל הרבה מברך ג' ברכות וגאוני ספרד כתבו שכל שאינו קובע אף על פי שאחרים קובעים בכך אינו מברך אלא מיני מזונות ומעין ג' [...]

ראבי"ה חלק א - מסכת ברכות סימן קיח

ופת הבאה בכיסנין ולחמניות אי אמר קבענא סעודתיה עליה מברך המוציא ושלש ברכות לאחריו, ואי לא קבע מברך בורא מיני מזונות וברכה אחת מעין ג'. ואם אכל כל כך שאחרים קובעים סעודתם עליהם אפי' לא אמר הוי קביעות, דסתמא דעתו כשאר בני אדם, והיינו דאמר רב נחמן (לעיל) לרב הונא עדיין מר כפין הוא

Programme du Lundi

L'étude aujourd'hui est dédiée

Leilouy Nishmat Meir Bensimon

(Suite)

טור אורח חיים סימן קסח

פת הבאה בכיסנין והוא פת שעשוי כמין כיסין מלאים צוקרא ושקדים ואגוזים ומיני תבלין מברך עליו בורא מיני מזונות ולאחריו ברכה אחת מעין שלש ואם אכל ממנו שיעור שאחרים רגילין לקבוע עליו סעודה אף על פי שהוא לא שבע ממנו מברך עליו המוציא וג' ברכות ואם מתחילה היה בדעתו לאכול ממנו מעט ובירך בורא מיני מזונות ואח"כ אכל שיעור שאחרים קובעין עליו יברך עליו ג' ברכות אף על פי שלא בירך המוציא תחילה ואם אכל שיעור שאחרים אין קובעין עליו אף על פי שהוא קובע עליו אינו מברך המוציא וג' ברכות דבטלה דעתו אצל כל אדם דבתר רובא אזלינן

Etudier l'apparente contradiction relevée dans le Beit Yossef et les réponses des Ah'aronim ci-après

בית יוסף אורח חיים סימן קסח

[...] וגם ה"ר יונה (ל. ד"ה א"ל) כתב ואם אחרים אינם קובעים אף על פי שהוא קובע אינו מברך דאחר הרוב אזלינן ואם הוא קובע במה שאין אחרים קובעין בטלה דעתו אצל כל אדם ע"כ והכי נקטינן

שם בהמשך ד"ה ולענין הלכה

ולענין הלכה כיון דספיקא במידי דרבנן הוא נקטינן כדברי כולם להקל ובין כיסים שממלאים אותם בדבש ושקדים כגון הנקראים רושקיליא"ש דיאלחש"ו ובין עיסה שעירבו בה מי פירות או מיני תבלין בין הנקראים בישקוגו"ש כולם דין פת הבאה בכיסנין יש להם ואינו מברך עליהם המוציא ושלש ברכות אלא אם כן קבע סעודתו עליו או אכל שיעור שדרך בני אדם לקבוע עליו

אליה רבה סימן קסח

גם תמיה לי על ב"י דסותר לנפשיה, שהרי כבר כתב דאין דבר תלוי בקביעות שלו אלא ברוב בני אדם. וכן פסק בשלחן ערוך, ואיך כתב כאן אלא אם כן קבע או אכל שיעור וכו', ואולי משום דיש בכל אלו מחלוקת הפוסקים סבירא ליה לסמוך על הראב"ד שהביא בב"י דגם בקביעות דידיה תליא מילתא

פרי מגדים אורח חיים אשל אברהם סימן קסח ס"ק יג

[...] היכא דיש מחלוקת אם הוא כסנין או לאו וקבע הוא סעודתו עליה הוה ליה ספק ספיקא לחומרא, שמא זה פת גמור ושמא מהני קביעות דידיה ומברך המוציא ושלש ברכות, ולדינא צ"ע

ביאור הלכה סימן קסח סעיף ו

(Optionnel)

אף על פי שהוא קובע וכו' - הוא דעת הרא"ש שחולק על הראב"ד שלדידיה אפילו במועט סגי כיון דהוא קובע ע"ז בתר דידיה אזלינן עי"ש ברא"ש. ומ"מ נראה ברור דאם הוא זקן או נער שאכילתן מועט בטבע חייבין בהמוציא ובהמ"ז אם אכלו שיעור שדרכן תמיד לקבוע ע"ז כיון דכל בני מינם מסתפקין בשיעור אכילה כזו וכעין שכתבתי לקמן בסימן קפ"ד בבה"ל בשם הרדב"ז עי"ש

Programme du Mardi

L'étude aujourd'hui est dédiée

Leilouy Nishmat Moche ben Chimon

b. Quantités pour Keviout Seouda

A partir de quelle quantité consommée fait-on Netila, Motsi et Birkat Hamazon ?

רבי עקיבא איגר אורח חיים סימן קסח סעיף ו

ואם אכל ממנו שיעור שאחרים. מהר"ם בן חביב בספרו תוס' יוה"כ דע"ט ע"ב בתוס' ד"ה מיני תרגימא וכו' כתב דהוא שיעור פרס שהוא שיעור סעודה לענין עירוב ג' או ד' ביצים ע' לקמן סי' שס"ח ס"ו וכ"כ בשו"ת פרח שושן סי' ד' ובגן המלך סי' ל"ו לא ס"ל כן

משנה ברורה סימן קסח ס"ק כד

[...] והנה לענין עירובי תחומין בסימן שס"ח איתא דשיעור סעודה הוא ג' או ד' ביצים וכתבו כמה אחרונים דה"ה כן חשיב בזה שיעור קביעת סעודה אבל כמה אחרונים והגר"א מכללם חולקים וס"ל דאין לברך המוציא ובהמ"ז אלא כשיעור סעודה קבוע שהוא של ערב ובקר וכמש"כ בב"י בשם שיבולי לקט וכן מצאתי באשכול דמוכח שהוא סובר כן וכן נוטה יותר לשון השו"ע. ומ"מ לכתחלה טוב לחוש לדעת המחמירים שלא לאכול ד' ביצים וכ"ש אם הוא דבר שיש להסתפק בו מדינא אם הוא פת הבאה בכיסנין אף דמבואר בס"ז דהולכין בזה להקל עכ"פ בודאי יש לחוש לדעת המחמירים הנ"ל

c. Associer les autres aliments pour atteindre le Chiour

מגן אברהם סימן קסח ס"ק יג

לקבוע עליו. נ"ל דאם הוא קבע סעודתו עליו אף על פי שאכל עמו בשר ודברים אחרים ואלו אכלו לבדו לא היה שבע ממנו אפ"ה מברך המוציא וג' ברכות וכ"מ הל' בגמ' כל שאחרים קובעין עליו וכ"מ קצת בתו' שכתבו גבי

לחמניות אם קבע עליהן כמו בפורים עכ"ל, ובסמ"ק כתוב בליל פורים ובליל ברית מילה, ומסתמא בפורים אין קובעין לבדם ואם אכלו לבדו בעינן שיאכלו כל כך שאחרים רגילים לשבוע ממנו לבדו דאם נשער שיעור שאוכלים עם ד"א נתת דבריך לשיעורין ועפ"ח דערובין דאפשר לשער וצ"ע, ואם הוא שבע ממנו וגם אחרים רגילין לשבוע ממנו כשמלפתין עמו דבר אפילו אכלו לבדו מברך המוציא כיון ששבע ממנו כנ"ל

משנה ברורה סימן קסח ס"ק כד

כתבו האחרונים דאם אכלו לבדו צריך שיאכל שיעור שאחרים רגילים לשבוע ממנו לבדו ואם אכלו עם בשר או דברים אחרים שמלפתים בו הפת סגי כשאוכל שיעור שאחרים רגילין לשבוע ממנו כשאוכלין ג"כ עם דברים אחרים אך אם אכלו לבדו ושבע ממנו אף שאחרים לא היו שבעין ממנו לבדו אבל כיון שאם אכלו אותו עם דברים אחרים היו שבעין ממנו ג"כ לא אמרינן בטלה דעתו וצריך לברך עליו המוציא ובהמ"ז

Programme du Mercredi

L'étude aujourd'hui est dédiée

Leilouy Nishmat Esther bat Kamra

2. La Braha pour les différents pains

a. Biscuits secs, pains grillés etc..

La semaine dernière nous avons rapporté l'avis du Choulhan Aroukh pour les biscuits secs qui sont Mezonot car se grignotent et ne se mangent pas pour être rassasié. Qu'en est-il de pains grillés dès la cuisson qui seraient fabriqués pour la Sédoua ?

בית יוסף אורח חיים סימן קסח

(Faire en lecture rapide)

לחמניות אותם שביליתם עבה לחם גמור הוא וכו'. בפרק כיצד מברכין שם לחמניות מערבין בהם ומברכין עליהם המוציא ואוקימנא דהיינו בדקבע סעודתיה עלייהו אבל היכא דלא קבע סעודתיה עלייהו לא ופירש רש"י לחמניות אובליא"ש. וכתב הרא"ש (סי' ל) ולא נהירא דלחם גמור הוא שתחלתו וסופו עיסה ומברך עליהם המוציא וברכת המזון ונראה לפרש לחמניות היינו נבליא"ש שהן דקות ואין מברכים עליהם אלא בורא מיני מזונות אבל אי קבע סעודתו עליהם מברך עליהם המוציא ושלש ברכות ואי אכיל להו שלא מחמת הסעודה טעון ברכה לפניהם ולא לאחריהם עכ"ל וכך הם דברי רבינו. ודין אכיל להו שלא מחמת הסעודה יתבאר בסימן קע"ז בס"ד. **והתוספות** (ד"ה לחמניות) כתבו גם כן דאובליא"ש אפילו לא קבע מברך המוציא דלחם גמור הוא אלא נראה דהיינו נילי"ש מיהו כי קבע סעודתיה עלייהו מברך עליו המוציא כמו בפורים מיהו רבינו שמשון פירש דאין מברך עליו המוציא דהוי כמו דייסא ע"כ: **והמרדכי** (סי' קכ) נסתפק בהם לפי שהם רכים יותר מדאי והיה נוהג ר"י שלא לאכלם אף בפורים כי אם תוך הסעודה לברך בפת תחלה כדי לפטרם מברכה שהיה מסופק אי הוי קביעותיה קביעות אי לא וכן כתבו התוספות (לח. ד"ה מר זוטרא) גבי כובא דארעא וכן כתבו הגהות מיימוניות בפרק ג' (אות ג) אלא שכתבו (פ"ד אות ט) ונראה דפת לא פטרא להו מברכה שלפניה דלא חשיבי מחמת

סעודה טפי מפת הבאה בכיסנין שטעונין ברכה לפנייהם ולא לאחריהם ע"כ: **וה"ר יונה** כתב בפרק כיצד מברכין (כז. ד"ה ואי) גבי הא דאמר אב"י טריתא פטורה מן החלה **שרבינו יצחק הזקן** אומר שבאלו הרקיקין הדקין ביותר שעושין בשני ברזלים ונקראים אובליא"ש אין הקביעות שלהם קביעות ואינו מברך אלא בורא מיני מזונות שאין קביעות אכילה בזה לעולם ולקמן (ל. ד"ה ואמר) גבי הא דלחמניות מברכים עליהם המוציא כתב רוב המפרשים אומרים שלחמניות כעין כעכין וקשה על זה אמאי איצטריך למימר דמברך עליהם היכא דקבע עלייהו שהרי פשוט הוא ולפיכך נראה יותר נכון לפרש דלחמניות רקיקין דקים ונקראים בלעז ניבלא"ש ומפני שבלילתן מתחלה רכה הוצרך להשמיענו דהיכא דקבע עלייהו מברכים עליהם המוציא עכ"ל

שולחן ערוך אורח חיים סימן קסח סעיף ח

לחמניות, אותן שבלילתן עבה שקורין אובליא"ש, לחם גמור הוא ומברך עליו המוציא ובהמ"ז [...]

משנה ברורה סימן קסח סעיף ח

לחם גמור הוא - דנעשים רק מקמח ומים כשאר פת ואף שהם דקים מ"מ לא היו כמו כעבים יבשים דס"ז דהם יבשים מאד ואינם עשויים לאכילה ורק כוססין אותם לקינוח אבל אלו עשויים לאכילה

b. Braha sur la Matsa

La Matsa est faite comme un pain croustillant et donc devrait être Mezonot selon le Choulhan Aroukh du Saïf Zaïn. Cependant puisqu'elle est consommée en tant que pain pendant Pessah, il y a dès lors une possibilité de la considérer comme pain le reste de l'année si le but de sa fabrication est pour la Seouda (et ce serait similaire au cas étudié précédemment). Il faudra noter, que même pour ceux qui la considèrent Mezonot, la Matsa fabriquée main qui est plus épaisse et craquante pourrait rester Motsi.

מחזיק ברכה אורח חיים סימן קנח ס"ק ה

הרב שיירי כנה"ג בסי' זה כתב דנשאל על האוכל מצה שנלושה במים לבד אחר הפסח מה דינו והשיב שיטול ידיו ויברך המוציא וג' ברכות דהיינו ברכת המזון עש"ב והרב בית דוד א"ח סימן ע' שהחזיק הוראה זו מתרי טעמי חדא כי הביסקוגו"ש הם מכניסים אותם לתנור פעם אחרת או משהים אותם יותר משיעור אפיה אבל המצות אינן משהים אותם אלא שיעור אפיתם ועוד שהיה למצה זו בפסח דין פ"ת ע"ש ובסי' פ"ג באורך

והיה מקום לפקפק קצת בזה כי המצות הם יותר קשות מהביסקוגו"ש וכמ"ש הוא ז"ל ויבשות לבד מיקרי כסנין שהרי רבינו הערוך סייע סברת הגאון דכעכין יבשים נקראים כסנין מתרגום יונתן בן עוזיאל שתרגם יבש היה נקודים כסנין והרי התם כתיב זה לחמנו חם וכו' יבש היה נקודים ומוכח דמפני היובש לבד נקרא כסנין ולפ"ז המצות יש מקום לומר דהם כסנין והטעם האחר דהיה פת בחג הפסח יש לדחות דאימא תמיד נעשו על דעת כסנין ובפסח קובע סעודה ומברך המוציא ובה"מ כדן פהב"כ דכשקובע עליו דינו כפת גמור ומה גם דרוב המון העם קודם הפסח אוכלין מצה ומברכין במ"מ ומעין ג' וכן נוהגין אחר הפסח ג"כ להחשיבה ככעכין יבשים אמנם **אחר ההשקפה הטב יש לקיים דברי הרב בית דוד כאשר יראה המעיין ומיהו ירא שמים מהיות טוב לא יאכל מצה אחר הפסח כי אם כשקובע עליה ודוק כי קצרת**

Programme du Jeudi

L'étude aujourd'hui est dédiée

Leilouy Nishmat Arlette et Danielle bat Kamra

c. Braha sur les Halot sucrées, pains de mie etc...

Si pour les Ashkenazim la question ne se pose pas comme vu la semaine dernière, pour les Sefaradim il y a lieu de douter quelle Braha faire sur des pains qui ont un goût sucré mais utilisés pour se rassasier. Car même dans les cas où le goût sucré est ressenti, puisque ces pains sont fabriqués pour la Séouda (même pour un sandwich ce sera considéré comme une Seouda, comme l'indique le Beit Yossef que pour une Seoudat Aray (provisoire) on considère aussi que c'est une Keviout) et sont donc utilisés comme un pain et non pas pour être grignotés.

כף החיים סימן קסח אות חן

[...] אלא שמור"ם ז"ל בהגה פסק כס' הראשונה שלא די בטעם הניכר אלא צריך הרבה תבלין או דבש והמים מעט כדי שיהיו הדבש והתבלין עיקר. וכ"פ רבני האשכנזים כס' מור"ם ז"ל. לבוש. ב"ח. עו"ת אות ו' ט"ז סק"ז. מ"א ס"ק ט"ז. ר"ז שם ח"א שם. קיצור ש"ע שם. מיהו הספרדים נוהגין להקל כפסק מרן ז"ל דכל שניכר טעם הפירות או התבלין מברכין במ"מ ומעין שלש ובעמק ברכה ושנ"ה כתבו וירא שמים יצא ידי כולם ולא יאכל לכתחלה פת הנאפה מעיסה שעירב בה דבש ושמן או חלב או תבלין אם טעם התערובת ממי הפירות או התבלין ניכר בעיסה אלא בתוך הסעודה דהיינו שבירך המוציא תחילה על לחם גמור או יאכל שיעור שאחרים רגילין לקבוע דאז יברך עליו המוציא וברה"מ. והן הדין בשמל"ץ או פיט"ר קוכין. אבל פת שנילוש בחלב ואין בו מים כלל כ"א חלב ממש וטעם החלב ניכר יפה לכ"ע דין פת הבב"כ יש לה ואין מברך עליו המוציא וברה"מ רק במ"מ כשאוכל אותם שלא בתוך סעודה א"כ אוכל שיעור שדרך אדם לקבוע עליו וכ"ש קרעפלי"ך שאנו עושים בפורים ע"כ. והב"ד א"ר אות י"ד וכתב וכן ראוי לנהוג. ועיין לקמן אות ס"ד

3. Faire la Brah'a sur un gâteau lors d'un repas de pain

Lorsque l'on prend un repas, la Braha de Motsi n'acquie que les pains du repas et ce qui est mangé en tant qu'accompagnement du pain. Or un gâteau ne répond pas à ce critère et il faut donc faire sa Braha. Cependant, comme il y a un doute à chaque fois (cf les trois avis sur ce qui est défini comme Bat Kisnin) de savoir ce qui est considéré comme un gâteau ou du pain, les Poskim ont été face à un Safeq Braha levatala.

שולחן ערוך סימן קסח סעיף ח

[...] ואותן שביליתן רכה ודקים מאוד שקורין ניבלא"ש, מברך עליהם בורא מיני מזונות וברכה אחת מעין שלש; ואם קבע סעודתו עליהם, מברך המוציא וברכת המזון; ואי אכיל להו בתוך הסעודה שלא מחמת הסעודה, טעונים ברכה לפנייהם ולא לאחריהם [...]

ביאור הלכה סימן קסח סעיף ח

טעונים ברכה לפנייהם - עיין במ"ב שכתב בשם המ"א דה"ה לכל פת הבא בכיסנין המבואר בס"ז והנה באמת כדבריו מבואר בכמה ראשונים והנה כ"ז לעיקר הדין אבל לדידן דמספקין בפת הבא בכיסנין מאי הוא אף

דהמחבר פסק להקל בכולם היינו משום דספק דרבנן להקל ואין מצריכין לו לברך המוציא ובהמ"ז כשאר פת משא"כ בעניננו להצריכו ברכה תוך הסעודה משום דנחזיקו לפת כיסנין אין סברא דאדרבה ספק דרבנן להקל ושמא מין זה פת גמור הוא ונפטר בברכת המוציא ע"כ אין לברך על פת כיסנין בתוך הסעודה אא"כ הוא פת כיסנין לכו"ע [דהיינו שממולא וגם נילוש בדבש וכה"ג והוא דק ויבש] כ"כ דגמ"ר והגר"ז וכעין זה כתב ג"כ בחידושי רע"א וח"א ולפי מה שכתבנו לעיל בשם המאמר מרדכי דאפשר דמודו זה לזה אין קושיא כ"כ ולדינא נראה דבאוכל דבר הנילוש בדבש ומי ביצים וכה"ג בתוך הסעודה כגון לעק"ך וקיכלי"ך או שאוכל כעבי"ן יבשים לא יברך בתוך הסעודה אפילו אם אוכל לקינוח ואם אוכל מדברים הממולאים בפירות [וכמה שצייר המחבר באופן הראשון] המברך עלייהו בתוך הסעודה לא הפסיד דמשמע דרוב הפוסקים סוברין כן דזהו פת כיסנין. ובח"א משמע דאף על לעק"ך וקיכלי"ך לכתחלה ראוי שיכוין בשעת ברכת המוציא לפטור אותן

Bon Limoud sur Matmidim !